

Duna–Tisza Közi Falugondnoki Hírlevél

XVI. évfolyam, 77. szám

Különszám

2013/3.

Mérleg

A Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete folyamatosan kapcsolatot tart a falu- és tanyagondnokságot működtető településekkel. A Vidékfejlesztési Minisztérium tanyapályázata ismét lehetőséget adott elképzeléseink megvalósítására.

A projektben öt megye tanyagondnoki településein, Kecskeméten, Lakiteleken, Gyulán, Tiszaújvárosban, Mórúton szakmai napokat szerveztünk, melyeken egy-egy aktuális vidékfejlesztési lehetőséget dolgoztunk föl. A tanyák értékei címmel Ceglédre, konferenciára hívtuk a tanyák sorsáért felelősséget érző főiskolások, egyetemista fiatalokat. Háromnapos szakmai tapasztalatcserén – látóúton – vettek részt egyesületünk tagjai Borsod-Abaúj-Zemplén megyében. A tapasztalatcsere program célja a tanyagondnokok ismeretének bővítése, az aktív közélet, együttműködés erősítése volt. Eredményesek voltak a megszervezett tanyafórumok is. Színházlátogatást szerveztünk 120 tanyagondnoknak Békéscsabán, Kecskeméten, Cegléden. A tanyák értékei címmel könyv készült a főiskolásoknak, egyetemistáknak meghirdetett pályázat anyagából. Továbbképzés megszervezésére is sor került tanyagondnoknak és segítőknek. Több tanyagondnok vállalkozott Szomszédolás címmel tanyai fiataloknak és időseknek közösségépítő rendezvények szervezésére. Tizenöt év képekben – naptárt készítettünk az egyesületről. A Falugondnoki Hírlevélben bemutatjuk a projektet. Többfunkciós irodai eszközt szereztünk be, mely nagymértékben segíti a képzési anyagok sokszorosítását, és az elektronikus kommunikációt.

A falu- és tanyagondnokság hozzájárul a közösség, a helyi társadalom alakításához, fejlesztéséhez, a civil szféra erősítéséhez, az életminőség javításához. Egyesületünk munkájával ezt a munkát segíti.

József Attila:

Kertész leszek

*Kertész leszek, fát nevelek,
kelő nappal én is kelek,
nem törődök semmi mással,
csak a beojtott virággal.*

*Minden beojtott virágom
kedvesem lesz virágáron,
ha csalán lesz, azt se bánom,
igaz lesz majd a virágom.*

*Tejet iszok és pipázok,
jóhíremre jól vigyázok,
nem ér engem veszedelem,
magamat is elültetem.*

*Kell ez nagyon, igen nagyon,
napkeleten, napnyugaton –
ha már elpusztul a világ,
legyen a sírjára virág.*

1925. április

Eifert János: A kertész keze

Ezzel a képpel köszöntjük a hetvenéves fotóművészt!

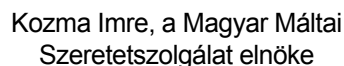
Konferencia Cegléden a tanyavilág értékeiről

asszony, majd elmondta: amikor 2005. május 1-jén elkezdtek a szolgálatot a tanyavilágban, szomorúan tapasztalta, hogy a többség elkeseredett

ezelőtt komoly fejlődésnek indult a gyümölcsstermesztés és a borkultúra. Így ma már tízezer hektáron nevelnek a város környékén elsősorban csont-héjasokat, és komoly szőlőbirtokok is vannak. A polgármester szerint a város kitörési pontja lehet a termálturizmus és a hozzá kapcsolódó szolgáltatások. Ehhez jó lehetőséget kínál a külső városrészben néhány éve megépült termálfürdő, ami egyre népszerűbb.

Cegléden a Máltai Szeretetszolgálat kétanyagondnoki szolgálatot működtet. Ezek tapasztalatairól Farkas Márta, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Ceglédi csoportjának vezetője számolt be.

– A Magyar Máltai Szeretetszolgálat 1989 szeptembere óta működik Cegléden, én 1993-ban kapcsolódtam be az önkéntes munkába és 1994 óta vezetem a ceglédi csoportot. Szívembe véstem azokat a szavakat, amelyekkel Kozma Imre atya elindította ezt a munkát: „Soha ne azt kérdezd, hogy miért

és bizalmatlan volt. Kitartó munka, a védőnői, családsegítő, gyermekjóléti szolgálatokkal kiépített tartalmas, jó munkakapcsolat vezetett oda, hogy ma már élvezik az emberek bizalmát.

Az első szolgálatot Sila József vezette, akit nyugdíjba vonulása után Mátyóki Mihály követett. A 2007. január 1-jén induló második szolgálat vezetője pedig Farkas Márta lett. Az itteni szórvány tanyavilágban is sok az idős ember, de a tanyagondnokok nem csak rajtuk, hanem a fiatalabb, sokszor munkanélküliséggel, szociális problémákkal, információ hiánnyal, reménytelenséggel küzdő társaikon is segíteni szerettek volna. Így fordítottak egyre nagyobb figyelmet az önellátásra való igény felébresztésére. Ennek érdekében Cegléd városa segítségével többek között mobil kementét és gyümölcsaszalót szereztek be, kenyeret és kalácsot sütni tanítják az asszonyokat, a gyerekeket pedig – immár harmadik nyáron – táborba viszik, ahol megismerkednek az állattetetéssel és gondozással és más ház körüli munkákkal.

került ilyen helyzetbe a bajbajutott, hanem azt keresd, hogy mivel tudod őt segíteni.” Ez motivál azóta is – emlékezett vissza a kezdetekre az elnök

Kozma Imre atya, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat elnöke, a rendezvény díszvendége Klebelsberg Kunó gondolatát idézte: „A nemzet energiaforrása a vidék.”

– Sajátos ellentét van Magyarországon a vidék és a város között, ami a nyugati országokban sokkal kevésbé található meg. A vidéki élet egyik legfőbb értéke, hogy ott az embereknek gyökerek van. Ismerik egymást név szerint, beszélgetnek, nem szigetelődnek el. Egy nagyvárosban adott esetben a szomszédok egymás nevét sem ismerik. Ilyen körülmények között hogy jöhetne létre bármilyen emberi kapcsolat! Márpedig az ember, ha nem közösségben él, elveszíti a létalapját, a gyökereit. Ha nem vállalunk egymással közösséget, egyszerűen életidegenek leszünk... – vázolta a vidéki és a nagyvárosi élet közötti fő különbségeket az atya, majd így folytatta:

– Demokráciában az ember érdekét megelőzi a közösség érdeke. A legnagyobb probléma az, hogy bár mindenki szeretné a jót, de úgy, hogy ő azért mindenki másnál jobban járjon. Így pedig nem megy! Mindenkinek meg kell értenie, hogy felelősséggel tartozunk egymásért. Ha pedig valakitől elfordulok, nem teszem meg azt, amit Isten tőlem elvár. Ezért pedig Istennek tartozom

és azt megpróbálja orvosolni is. Legyenek önök a vidék angyalai!

Kozma Imre egy hindu bölcsességgel zárta a falugondnokokhoz intézett szavakat. Eszerint ha az embernek

kihívás a magyar vidéken – legyen szó településről, egyénről, vagy családi gazdaságról –, hogy a saját arculatát hogyan tudja kialakítani. A megoldást pedig – hangsúlyozta a polgármester –

van mit enni, van ruhája, van fedél a feje felett, akkor mindent megkapott, amit a földtől várhat. Mert az ember igazi lehetősége a másik ember, a vele való kapcsolat. Enélkül nem lehet emberi életet élni.

ne az EU-tól várjuk a magyar vidék kérdésében! Mert azt a magunk erejéből, képességéből, ötletéből, bátorságából és a magunk közösségi erőforrásaiból kell felépítenünk.

A konferencia hátralévő részében azok a fiatalok kaptak szót, akik a legeredményesebb pályamunkákkal vettek részt az egyesület által meghirdetett pályázaton. Mint azt Csörszné Zelenák Katalin bejelentette, az anyagokból egy kötet is készül „A tanyák értékei” címmel.

Elsőként Gyenes Hajnalka kapott szót, aki a magyar tanyáról, mint hungarikumról beszélt, amit ökológiai, gazdálkodási, társadalmi és települési rendszerként közelített meg, és ennek tükrében mutatott rá fő problémáira és értékeire. Míg társadalmi funkciójának a hagyományok megőrzését, a néphagyományok felelevenítését tekinti, addig erősségei közé többek között a hazai ízeket és az emberi kapcsolatokat sorolja.

Péter Orsolya gondolatilag Romány Pál 1973-as meghatározásából indult ki, miszerint közüzemi, háztáji, önellátó és átmeneti tanyákat különböztetünk meg. Említést tett arról, hogy napjainkban két új társadalmi csoport jelent meg a tanyavilágban: a külterületre kényszerült emberek, akik nem tudtak

elszámolni. Önök gondnokok. Affélék, akiknek gondja van a másikkal, akik gondot csinál magának a másik bajából. És szolgálatot teljesítenek. Márpedig a szolgálat mindig egy hiányt vesz észre,

Szabó Gellért, a Magyar Faluszövetség elnöke, Szentkirály polgármestere lelkesítő szavakkal köszöntötte a vidéki életformával sajátos viszonyban álló falugondnokokat. Szerinte a legnagyobb

a városokban megélni, valamint a diplomás értelmiség, nem ritkán luxusépítésű házakban.

Gere Csilla dolgozatának tárgya a Zenta környéki tanyavilág volt, és levéltári kutatásokra, továbbá 87 tanya vizsgálatára épült. A térségi tanyavilág kialakulásának történeti összefoglalása mellett a kérdőíves vizsgálat eredményeit ismertette. Ennek során többek között rámutatott a térség jellemző megélhetési forrásaira, az önellátás lehetőségeire, a jellemző állat- és növényfajtákra, a tanyaépületek komfortfokozatára, állapotára.

Miklovics Eszter a kecskeméti kistérség tanyavilágát vizsgálta, ahol 160 ezer főt meghaladó lakosságszám mellett 29 ezren élnek külterületen. Dolgozatában a külső és belső, illetve a köztes tanyazónak vizsgálatán át vont le következtetéseket egyebek mellett az infrastrukturális ellátottság, a közlekedési viszonyok és a tanyák elnéptelenedése közötti összefüggésekre rámutatva.

Héjja Nóra a Hódmezővásárhely térségében található kútvölgyi tanyavilág történetének áttekintése mellett saját tanyájuk, a Héjja-tanya hasznosításáról beszélt. Személyes tapasztalatai, meggyőző gyakorlati tudása még hitelesebbé tette a beszámolót, melynek során a közönség megismerhette, hogy milyen utat járt be, és milyen sikereket ért el a családi gazdaság a biogazdálkodásban, a falusi turizmusban.

Fekete Szabolcs és Csomós Benke dolgozatának egyik komoly értéke, hogy a tanyán élő emberek, családtagok visszaemlékezéseit gyűjtötték össze,

Szabó Gellért,
Szentkirály polgármestere

sze, amit irodalmi forrásokkal, és egy több mint 200 fős kérdőív eredményével egészítettek ki. Előadásukba emellett saját családi gazdaságuk tapasztalatait is beleszőtték. Felmérésük egyebek mellett arra is rámutat, hogy a városban élők körében komoly igény mutatkozik a családi gazdaságok termékei iránt.

Faragó Melinda a fülöpházi tanyák tájvédelmi szempontú vizsgálatát végezte el. Mint elmondta, a Homokhát-ság egyedülálló tanyavilágát azzal a céllal vette górcső alá, hogy az életformát segítő tényezőket tárjon fel, új lehetőségekre mutasson rá. Kutatása során mintegy száz tanyát mért föl adatlapos helyszínelés módszerével.

Megoldásként pedig többek között a gyógy- és fűszernövény termesztés elterjesztését, a biogazdálkodás fejlesztését, a letelepedésre ösztönző tényezők megteremtését javasolta.

Kistamás Tünde véleménye szerint a tradíció és az innováció együttesen határozza meg a fejlődést az alföldi tanyavilágon is. Javaslatok egyebek mellett egy olyan adatbank létrehozása, amely garancia lehet arra, hogy – a falugondnokok és tanyán élők tapasztalatai alapján – megőrződnek az utókornak a tanyai életformával összefüggő értékek.

Batiz Károly a Kamra-túra program előnyeiről, eredményeiről, lehetőségeiről írt élményanyagban gazdag dolgozatot. Kérdőíves kutatása eredményeként rámutatott arra, hogy a mezőgazdaságból élők jelentős része még mindig kizárólag feldolgozatlanul értékesíti termékét. Felmérésében az életformát nehezítő leggyakrabban említett problémák között a fizetőképes kereslet hiánya, a multik olcsó termékei, a bürokrácia, a rossz fogyasztói szokások és a szélsőséges időjárás szerepelt.

A konferencia zárásaként Csörsz-né Zelenák Katalin foglalta össze az elhangzottakat, végül Lajos Mary, a ceglédi Békebeli Cukrárszat szakmai vezetője osztotta meg a jelenlévőkkel a Kossuth Lajoshoz kapcsolódó édességek – így a Kossuth-kifli és a Kossuth kedvence torta – születésének titkait. A találkozót Hegedűs Ágota, Cegléd alpolgármestere zárta. Végezetül Reznák Erzsébet vezetésével a Kossuth Múzeumban tettek látogatást a résztvevők.

Tóth Tímea

A fiatalok hite

„A hosszúra nyúlt tél végén a ceglédi konferencia előadóinak referátumai a tavasz üdeségével hatottak. Elevenen cáfolták, hogy a tanyavilág már csupán az idősök világa, hiszen ezek a fiatalok a családjukkal jórészt ma is tanyán élnek vagy oda készülődnek. Tudják, hogy az útjuk nem diadalmenet. De a hitük erősebb a félelmeiknél.”

(Egy gondolat Dulai Sándor tudósításából, mely a Szabad Föld 2013. április 12-i számában jelent meg.)

Szakmai nap Gyulán

A Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete falu- és tanyagondnoki szakmai napot rendezett 2013. április 23-án délelőtt Gyula város határában, a sióréti Csordástanyán. Csörszné Zelenák Katalin, az egyesület ügyvezetője köszöntötte az egybegyűlteket, majd Béres István, Gyula város főépítésze a tanyavilágban való építkezésről tartott előadást. A szakember a régióra jellemző építészeti történelmi áttekintésével kezdte beszámolóját, majd az országos és helyi építési szabályozásokról tájékoztatta a jelenlévőket.

A gyulai tanyavilágról készült digitális térképet Dér Lajosné és Kiss Szabolcs, a Gyulai Kistérség Szociális és Gyermekjóléti Intézményt képviselve mutatta be a jelenlévőknek. Az online, digitális térképen minden egyes Gyula környéki tanya (688 tanya) szerepel, és GPS-koordinátákkal, fotókkal, megközelíthetőségi információkkal segíti a mentők, rendőrök, tűzoltók munkáját. A térkép ezenkívül úgynevezett QR-kódokkal is el van látva, amelyek segítségével okostelefonok is képesek a külterületi navigációra.

A térinformatikai rendszert a MindiGis cég fejlesztette ki. A rendszer interneten könnyen elérhető, az adatbázis bővíthető és korrigálható. Biztonságos, mert csak engedéllyel rendelkező intézmények, például mentők, rendőrség, tűzoltók használhatják. A digitális térkép ezer GPS-pontra épül, a tanyákról 1700 fényképet tartalmaz. A felhasználó információt kap a tanyákhoz vezető burkolt és földes utak hosszáról, minőségéről és járhatóságáról az adott időpontban. A térkép tartalmazza az ingatlanokban élők nevét és életkorát, valamint az ingatlanok azonosító számát.

A jelenlévők megkoszorúzták Kemény Bertalan emléktábláját a Sió-halom mellett található tájháznál.

A szakmai napon a Tanyavilágban Élők Érdekvédelmi Egyesületét a szervezet elnöke, Csordás Józsefné mutatta be, majd igazi, tanyán készült termékeket kóstolhattak meg a résztvevők. A rendezvényen alkalom nyílt a tanya- és falugondnoki munka gondjairól is értekezni, hiszen mindenki elmondhatta az őt érintő, helyi szintű problémákat. A programon jelen voltak a Nemzeti Agrárszaktanácsadási, Képzési és Vidékfejlesztési Intézet (NAKVI) munkatársai is, Kaszás Veronika a tanyapályázatok elszámolásáról tartott tájékoztatót. A falu- és tanyagondnoki szakmai nap közös ebéddel zárult.

Gyerekekkel a játszóházban

Szomszédolás címmel tanyagondnokok szervezésében tanyai fiataloknak és időseknek közösségépítő rendezvények megvalósítását is lehetővé tette egyesületünk tanyafejlesztési pályázata. Ezúttal a röskeiek programjáról tudósítunk.

Egy szegedi játszóházas programra vittük el tanyai óvodás gyerekeinket. A Manótanya óvodásai közül még senki sem járt hasonló létesítményben, így nagy izgalommal készültek erre a napra. Április 1-jén az önkormányzat által rendelkezésünkre bocsátott két kisbusszal indulhatunk útnak.

A játéklehetőségek minden várakozásunkat felülmúlták. Két csúszdával rendelkező ugráló vár és egy hatalmas emeletes labirintus várt bennünket. Utóbbiban lehetett mászni, labdák közé lecsúszni, csomózott kötéll segítségével emelkedően felkapaszkodni, bokszzsákokkal viaskodni, stb. A gyerekek hatalmas lelkesedéssel vették birtokba a terepet és boldogan mutatták felfedezéseiket a kísérő felnőtteknek. Az apróságok percek alatt kipirultak az aktív mozgástól, még a gátlásosabbak is felszabadultan játszottak.

Később a kicsik rátaláltak a lábbal hajtható kisautókra, a kukac formájú kúszófolyosóra, valamint egy különleges játékeszközt rejtő babaházra, ahol kissé megpihenhettek, a nagyobbak pedig hatalmas csocsó-csatát játszottak az óvó nénivel. A játékidő végét mindenki szomorúan vette tudomásul, hiszen a nap hősei szívesen maradtak volna még.

Kovácsné Kacz Erika

Látóúton Borsod-Abaúj-Zemplén megyében

Ezerszínű vidék rejtett kincsei

A Falugondnokok Duna–Tisza Közi Egyesületének tagjai április első hétvégéjén látóúton jártak Borsod-Abaúj-Zemplén megyében. Célunk az ottani falugondnokos települések, falugondnoki szolgálatok megismerése, helyi látnivalók megtekintése volt.

Híába írtuk április első napjait, az időjárás a telet idézte. Meleg ruhákkal, esernyővel, és némi lélekmelegítővel felszerelve Kecskemétről a Bükk hegység felé indultunk. Kirándulásunk megszervezését a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Falugondnokok Egyesületének munkatársa, Kis Józsefné Piroska segítette, és velünk töltötte a három napot.

A Tisza-tó legészakibb településén, Tiszavalkon Oláh Barnabás falugondnok fogadott minket. A művelődési házban Domonkos Józsefné polgármester asszony mesélt a 330 fős faluja életéről, mindennapjairól. Helyi kézművesek bemutatták a gyé-

mezőkövesden a Matyó Múzeum gyűjteményeinek jelentős részét a viseletek, hímzések, szőttesek képezik, valamint megtalálhatóak benne a paraszti élet eszközei, bútorai, cserépedényei. Állandó kiállítása a

kiállítást Védelmesző templomok címmel. 1880-1920 között készült toll- és ceruzarajzok mezőszégi, szilágysági fatemplomokat, székelyföldi vártemplomokat és szászöldi erődtemplomokat ábrázolnak. Délután megérkeztünk Bükk-szentkeresztre Szabó Gyuri bácsi gyógynövényes boltjába, ahol mindenféle betegségre, nyavalyára találhatunk valamilyen gyógynövényt, gyógyteát. Ezután az Üvegputna Múzeumot kerestük fel. Itt a Bükk hegység üvegputnáinak fennmaradt anyagát mutatják be, valamint a Schusselka család emlékeit, melynek tagjai alapították a Telkibányai és Hollóházi Porcelángyárat. A helyi templom megtekintése után az Ódon Panzióban tértünk nyugovóra.

Másnap reggel a friss hegyi levegőtől erőre kapva folytattuk utunkat. A Bükk szerpentinjein végigkanyarogva Putnokra érkeztünk, a Gömör Múzeumba. A Bükk-hegység és a Szepe-si-ér-hegység között elterülő Gömör vármegye a XIX. században 281 települést számlált. A trianoni békeszerződés után csak 21 maradt Magyarország területén. Néprajzilag különálló tájegységként kezelik Gömör vidékét, hiszen egyező kulturális örökség köti össze a településeket. A múzeum 1987-ben nyitotta meg kapuit bemutatva a vidék történelmén át az itt élők életét. Putnokon a XV. században vár is állt, mára romjai is eltűntek. A vár helyén építtette fel kastélyát a Serényi család, akik évszázadokon át meghatározták a város fejlődését. A családtagokról készült festményeket is itt állították ki. Egy másik teremben gömöri hímes tojások sorakoznak a polcokon. A tojásfestés és tojásdíszítés ősi és népi ihletésű művészeti tevékenység, új elemekkel gazdagodva, a régieket részben megtartva, részben elfeledve él tovább napjainkban is.

Ebédre Hétbe voltunk hivatalosak. Bende György polgármester és Nazareczkiné Éva falugondnok bemutatták az 500 lelket számláló településüket. Hét tagja a Sajómenti Civilek Egyesületének is, amely 2008-ban alakult, azzal a céllal, hogy a közös

kényfonás mesterségét, és az általuk készített tárgyakat meg is vásárolhatuk. Sajnos az ebéd utáni séta elmaradt az eső miatt, így csak elképzelni tudtuk, milyen az, amikor a Tisza-tavon és környékén tombol a tavasz.

matyó élet ünnepi és hétköznapi viseleteit sorakoztatja fel. (Lapunk 12. oldalán a hungarikumnak számító matyó népművészetről írtunk! – A szerk.) Egy másik teremben a Néprajzi Múzeum grafikáiból láthattunk

problémáikra megoldásokat, lehetőségeket keressenek. A folyamatos együttműködés, kapcsolattartás, a tapasztalatok cseréje, a jó gyakorlat átadása minden község előnyére válhat. Az egyesület által összefogott falvak saját településükért, annak fejlődéséért dolgoznak. Programjaikat mind a hat településen végigvizik.

Délután Keleméren Tompa Mihály életéről és munkásságáról hallhattunk. Emlékházában az Összeűzött lant című kiállítás állít emléket a költőnek, aki írói álnevét a falu nevének betűiből alkotta meg. Visszafelé olvasva: Rém Elek. Gyorsan teltek az órák, így Gömörszőlőre, egy ökofaluba indultunk. Az eső még mindig esett, de

ez sem szegte kedvünket, hogy körbejárjuk ezt a piciny falut É. Kovács Judit polgármester asszony vezetésével. Az Ökológiai Intézet gyapjúfeldolgozó üzemben végignézhettük azt a folyamatot, hogy miként lesz a birka szőréből gyapjútakaró.

Sajógalgócon az egyesület vezetőségével és néhány falugondokkal találkoztunk. Sajógalgócs is tagja a Sajómenti Civilek Egyesületének. 2007-ben létrehozták a Sajógalgócsért Egyesületet hagyományteremtő szándékkal, örökségük megőrzése érdekében. Számos rendezvényük közül a tanévzáró gyereknap, a Mikulás házhoz megy, a töklámpás készítő verseny, a Galgócs mézeskalácsból, a

szüreti bál, a Benkó Dixiland Band koncertje nem hagyják unatkozni a falu apraja-nagyját.

A hosszúra nyúlt nap után hamar reggel lett és indulnunk kellett Szinpetribbe, ahol számos élménnyel gazdagodtunk. Ugyanis itt látható a világ legnagyobb könyve. Hagyományos, kézzel fűzött kódexkötési technikával készült. Marhabőrrel bevont fatábláit fémveretek fogják össze, és ezek biztosítják, hogy a könyv nyitható legyen. A könyv lapjai egyetlen, nem ragasztott papír ívből készültek. 1420 kilogramm súlyú és 4,18x3,77 méter nagyságú könyv az Aggteleki Nemzeti Park természeti értékeit, barlangjait, élővilágát mutatja be. Méltán került be a Guinness Rekordok Könyvébe 2010-ben. Itt áll egy XV. századi papírmalom rekonstrukciója is. A Jósua patak vize hajtja meg azt a 7,2 méter átmérőjű vízikereket, amely működteti a papírmalmot. Szintén XV. századi Gutenberg Nyomdában látható a Gutenberg-féle működőképes nyomdagép, betűkészlet, valamint a Bibliának gót betűkkel kirakott oldala is. Johannes Gutenberg érdeme a könyvnyomtatás európai történetében elválaszthatatlan. Ő volt az első, aki a könyvnyomtatáshoz szükséges négy alapvető összetevőt: a mozgatható betűmintát, a nyomógépet, a megfelelő nyomdafestéket és a papírt egy gyártási folyamatban tudta összehangolni.

Aggteleken a trizsi falugondok Tóth Ildikó volt a barlangi idegenvezetőnk. A cseppkőbarlang az Aggteleki Nemzeti Park, illetve Magyarország talán legismertebb természeti jelensége. Egyórás túránk során már az őskor embere által is használt, fantáziánevvel ellátott termeken végigsétálva tekinthettük meg a fantasztikus cseppkőképződményeket, és ismerhettük meg a barlang történetét. Ezután Trizs következett, ahol Tóth Ildikó és Mácsi Istvánné polgármester asszony bemutatta a települést. Miután megnéztük a nevezetességeket, köztük a templomot, megkóstoltuk a helybeliek által termelt és készített szörpöket, lekvárokat. Ebéd után az Alföld felé vettük az irányt. Élményekkel gazdagodva vártuk a hazatérést, és a következő napok feladatait.

Nagy Zsoltné,
Csárdaszállás

Tanyajárás a kilátástalanság útvesztőjében

Milyen az élet a belvízen túl?

Szikrázó napsütés fogad Ceglédre. Míg szememmel a Máltai Szeretetszolgálat felirattal ellátott Suzuki után pásztázom a terepet, arra gondolok: ez az ideális időjárás a tanyajáráshoz. Közben megtaláljuk egymást Farkas Mártával, a ceglédi tanyagondnoki szolgálat emblematikus személyiségével. Első utunk a Máltai Szeretetszolgálathoz vezet, de ő már az autóban zúdíjtja rám az információkat. Le sem tagadhatná: igazi, jó értelemben vett megszállott. Az épület lehet vagy száz éves. Odabent süt a hideg, a szobákban adományok szisztematikus rendben, a melléképületből avanszált raktárban gyógyászati segédeszközök sorakoznak: a bottól a járókereten át a tolókocsiig.

– Tizenöt évre ingyenes használatba adta az önkormányzat ezt az ingatlant, 2017-ben jár le a használati jog. Rengeteg segítséget kaptunk a hibák kijavításához, a nyílászárók kicseréléséhez munkában és alapanyagban egyaránt. De nagyon sok tervünk van még – magyarázza Márti, miközben helyet kínál az adományfotelok egyikén.

Elmondja: két főállású tanyagondnok van, és naponta két-három önkéntes is segíti a munkájukat, de nagyobb feladatok idején 15-20 fő összehívása sem okoz nehézséget. Az önkéntesek között vannak fiatalok, nyugdíjasok, és aktívkorú ellátásban részesülők. Ötszázhatvan személyt gondoznak, ami 130-150 háztartást jelent. A korosztály felerészben 60 év feletti, de aktívkorúak és fiatalok is előfordulnak. Mindannyian a Cegléd környéki szórvány tanyavilágban élnek. Sokan közülük oda születtek, majd a szegénység és munkanélküliség csapdájába esve ottrekedtek.

– De még mindig több esélyük van itt, mint mondjunk egy panellakásban – emlékeztet Márti, és máris az önfenntartás számára kimeríthetetlen témájánál tartunk. Ennek részleteit már újra az autóban, útban Vígh Gyuláné tanyája felé hallgatom.

A városon túl, semmiből előtűnő és semmibe vesző földutakon vetné a port a Suzuki, ha nem csillogna még

mindig az egész környék a belvítől. Akárcsak az ezer tó vidékén járnánk.

– A többség képzetlen, vannak, akik leszálalékoltak, vagy kisnyugdíjasok. Félő, hogy megrekednek a kilátástalanság útvesztőjében. Ez ellen a remény

– Sok év munkája fekszik abban, hogy ma már kijelenthetjük: ismerjük a ceglédi tanyákon élőket. Tudjuk, hogy kinek mikor és mire van szüksége, hogy honnan kell gyerekeket behozni az iskolába, amikor esik a hó, kinek

Farkas Márta és Mányoki Mihály, a két ceglédi tanyagondnok

és a sikerélmény nyújthat védelmet – magyarázza Márti, miközben lavíroz a Suzukival egy meredek árokparton, elkerülve, hogy ajtóig süllyedjünk a sárba. Látszik: rutinból jön a mozdulat.

– Most éppen nyúlprogramunk van – folytatja. – Kiadunk egy-egy házhoz három-öt kisnyulat, majd ha már van szaporulat, ugyanannyit visszakerünk, és már adjuk is tovább a következő családnak. Beoltva adjuk át az állatokat, segítünk az első lépésekben, tanácsot adunk a gondozásban. Hasonló rendszerben osztottunk már szét adományként kapott naposcsibéket, és évente két-háromezer palántát. A következő program a kenyérsütés és az aszalás megtanítása lesz, a pályázaton nyert mobilkemence és gyümölcsaszaló jóvoltából. Közben keressük a lehetőséget, hogy a tanyasi termékeket eljuttassuk közvetlenül a felhasználóhoz. Szeretném, ha felébredne az igény a ceglédi városi emberekben, a lehető legtöbb élelmiszert a tanyáról szerezzék be. Jó minőségű földek ezek! – mutat körbe a zöldülő vetésen.

mikor fogy el a gyógyszere, mikor hozzák a nyugdíjat, hol van krízishelyzet... – itt megszakítja a felsorolást Márti, ugyanis megérkeztünk Csöpe nénihez, akinek tisztességes neve Vígh Gyuláné, amúgy pedig Teréznek keresztelték.

Csőpe igazi tűzrőlpattant asszony. Mire kikászálódunk a kocsiból, ő már a kaput nyitja. Ismerkedésre nem sok időt fecsérrel, mintha századszor találkoznánk, lelkesen meséli: megérkezett ma hozzájuk az első fecske.

Megismerkedünk a tanyával, s közben kezd kirajzolódni ennek az ötvenes éveit végén járó asszonynak a sorsa is. A férj tavaly meghalt, négy éve pedig a 35 éves fiát temette el. Egy fiú külföldön dolgozik, a 26 éves Gyuszkó meg itthon van, nem talál munkát. Pedig – ezt Mártika is megerősíti – nagyon értelmes, szorgos gyerek, kertész-növényvédő technikus végzettséggel. Most is a szomszédnak segít, persze szívességből... A szűkös, fürdőszoba nélküli ház harmadik állandó lakója az amputált lábú, 83 éves mama, akit a városból költöztettek ki.

A ház egyszerű, de tiszta, rendezett. A tűzhelyen rotyog a lebbencsleves, odabent az asztalon porcelán tányér és Gyuszkó tegnap sült gesztenye-tortája vár bennünket. Az aransárga piskóta és az édes krém íze még a számban van, amikor már a haszonállatokat és gyümölcsfákat vesszük sorra.

– Megtermelünk szinte mindent. Amit lehet tartósítunk, vagy a veremben teleltetjük, évente három disznót vágunk, és ott van még a baromfi. Ott futnak ni, a kéthete kelt csibék a kotlóssal – mutatja nagy örömmel a háziasszony.

Szükség is van a leleményességre, hiszen a család legszámottevőbb bevétele a nagymama nyugdíja. Térz asszony most azért aggódik, mert jövő hónapban lejár az özvegyi nyugdíja, és nem tudja, járandóság nélkül marad-e. Mártika már veszi is elő a naptárját, időpontot keresnek, és megbeszélik: együtt bemennek a nyugdíj-igazgatósághoz megérdeklődni.

– Ma már mindenki együttműködő, de ez nem volt mindig így – idézi fel Márti a kezdeti nehézségeket. – Ehhez ki kellett építeni a bizalmat.

Útban a Lidl felé összefutunk a másik tanyagondnoki autóval. A mun-

másik dűlőút. Mártika jó előre jelzi: meglehet, hogy csak gyalog tudunk bemenni az idős asszony tanyájához, mert arrafelé még mindig óriási a belvív. De szerencsénk van, egészen a ház előtti virágoskertig gurulunk. Juliska néni, az élet terhei és az évek súlya alatt hétrét görnyedt 70 éves asszony pedig úgy örül nekünk, mint gyerek a vásárfiának. Behordjuk a holmit, ő meg tételesen ellenőrzi, megvan-e minden: liszt, cukor, ételízesítő, és az elmaradhatatlan rizses csoki.

Míg elszámolnak, én körülnézek. Nemhogy fürdőszoba, még áram sincs. A konyhában szétégett sparihelt, a konyhai vitrinben megsárgult fotók, az ajtó mögött, a szobában ágy két dunyhával, és a magányos esték egyetlen megtörője, a képeslap nagyságú képernyőjű, fekete-fehér, akkumulátoros televízió.

– Találtam eladó sparheltet – újságolja örömmel Mártika –, majdnem új, és 50 ezerért odaadnák. Talán meg lehetne állapodni velük abban is, hogy két részletben fizessünk.

Juliska néninek tetszik az ötlet. De kicsit még ennél is jobban lelkesíti most a társaság. Elmeséli: összefőzte a tegnapi paprikás krumplit rizzsel, azt ebédelte nemrég. Az üveg mögül

is előttünk, mutatva az utat a kijelölt konyhakertig.

– Egyedül tetszik ezt csinálni? – kérdezem gyanútlanul, s görbe háta meg-megrázkódását látva már vissza is szívnam.

– Egyedül – válaszolja, s a szeméből kibuggyanó könnycseppet gyűrött zsebkendőjébe rejti.

– Mit szólna Juliska néni, ha kijönne a kolléga, és betapasztaná a ház végét? Úgy látom, ráférne! – menti Mártika a helyzetet, mire Juliska szemei felcsillannak: „Az jó lenne, bizony!”

Közben az őszi búzán keresztül egy asszony alakja közeledik. Kiss Jánosné Pálincás Erzsike, a szomszédasszony jön, hogy – hazaérve a munkaügyi központból – ellenőrizze: minden rendben van-e Juliska néninél, meg aztán Mártika neki is hozott két kiló kenyeret, meg egy karton ásványvizet.

Bemutatkozunk, Erzsike szeretettel mutat a 200-300 méterre fekvő tanyára, körülötte a napozó tehenekkel, és invitál bennünket egy látogatásra.

Átvágunk a vetésen, közben azon gondolkodom, hogy jönne ide be a mentő, ha a szükség úgy hozná. Kiderült: hozta már úgy, és hordágyon vitték ki a járható útig Erzsike férjét...

Az aprócska ház magán viseli az asszonykezek nyomát: kézimunka, rend és tisztaság mindenütt. Az udvaron aprójószág: gyöngytyúk ül a fán, színes kakas üldözi az unatkozó tyúkot, arrébb a hím pulyka kelletli magát, az ólban disznók rőfögnek. Áram viszont nincs, WC az udvaron, a teheneket hajnal háromkor kell fejni, a tejért literenként alig több, mint 50 forintot adnak... Néhány perc alatt a vak is láthatja: az élet itt bizony nem fenéig tejfől. Erzsike végtelen agilitása és jókedve mégis az ellenkezőjét sugallja.

Távozáskor nagyot szippantok a jácintok és nárciszok bódító illatából. Erzsike észreveszi, s már kezemben is a csokor, amely még napokig emlékeztetett a Cegléd melletti tanyavilág romantikus illatára, és az itt élő emberek kemény életére, akiket mintha száz évvel ezelőtt otthelyezett volna a társadalom... Nagy szerencse, hogy van még néhány lelkes ember – olyanok, mint Farkas Márta –, akik hitet, motivációt és reményt visznek a belvízen túlra is.

Tóth Tímea

katársak üdvözlnek egymást, én pedig megismerhetem Mátyási Mihályt, aki egy önkéntes társaságában éppen vizet visz az egyik tanya lakóinak, ahol nincs kút. Gyors bevásárlás Juliska néni listája szerint, aztán irány egy

előveszi a családi képeket, és egyik emléket osztja meg velünk a másik után: a gyerekekről, az első uráról, a másodikról... Aztán hirtelen eszébe jut: legközelebb feltétlenül hozzon Márti vetőkrumplit is! S már csoszog

Élményekkel gazdagodtunk

Vonakodva fogadtam el a meghívást, hogy részt vegyek egy olyan rendezvényen, ami eddig idegenül hangzott. Falugondnoki konferencia: nem tudtam, mi fán terem. És nem bántam meg! Többek között Homoródmenti kollégákkal (Benedek Misivel, Ilkei Árpival, Simó Sanyival), Sípos Laci firtosváraljai lelkes-falugondnokkal, Balázs Sanyi szentgericei falugondnok vezetésével indultunk útnak a konferencia színhelyére, Röszkére, a falugondnoki egyesület 15 éves születésnapjának megünneplésére. Az 1997-ben született csecsemőből ma valóságos kamasz lett (Falugondnokok Duna-Tisza közti Egyesülete – 247 falugondnoksággal). Ide tartozik, örökbefogadottan is, az édestestvér, vagyis az erdélyi falugondnokság.

Röviden, lényegre törően megéri összefoglalni, amit magunkkal hoztunk e konferenciáról. Neves meghívottként jelen volt Lezsák Sándor, a magyar Országgyűlés alelnöke, aki hozzászólásával emelte a rendezvény színvonalát. Lezsák beszédében a tanyasi életforma és gondnokság intézményesített parlamenti kormányzati támogatása fontosságát hangsúlyozta, valamint hungarikumként való fenntartását, azzal az elvi-eszményi meghatározással, hogy „a tanya nem nyersanyagforrás – kizsákmányolható terményei által –, hanem az otthonteremtés helye, s mint ilyen kell megtartani az elnéptelenedés, az elvándorlás természetes (természetellenes?) folyamatának jelenkori ellensúlyozásaként. Ennek megvalósítását nem elsősorban az uniós pénzek lehívásában látta, hanem a szülőföld és hazaszerető öntudat felébresztésében, melyről még legközelebbi felmenőink is ékes példát szolgáltattak.

Ezt a gondolatot taglalta tovább Nógrádi Zoltán mórachalmi polgármester, parlamenti képviselő, aki a jelenkorban is tartó folyamatot az igazi értékmegőrző vidéki és tanyasi életforma feladását, a peremvidék elnéptelenedését új Trianonnak nevezte. Indoklása szerint ez a saját magunk által előidézett kis Trianon területvesztés, mert amit felhagytunk

Nógrádi Zoltán országgyűlési képviselő,
Mórachalom polgármestere

másoknak vagy az enyészetnek, amit nem fogunk be művelésbe, amit nem forgatunk vissza a nemzetgazdaságba, az elveszett számunkra. Ezt a nemzet, haza vérkeringésébe való bekapcsolást hivatott szolgálni a falugondnoki egyesület a maga speciális és sokoldalú szolgáltatásai által, mely hivatott felvállalni nem csak a

szociális, közösségi támogatást, de a lelki szeretetszolgálatot is, hisz az egészséges önfenntartó életmód egészséges lelki és szellemi öntudatot igényel.

A falugondnoki konferencia záróakordjaként kuriózum számba ment a Röszei Díváknak nevezett éneklőtáncoló, műkedvelő csoport előadása, amelyből a helyi polgármester asszony is kivette részét.

Másnap Szegedről Ópusztaszer felé vettük az irányt, majd onnan Vértesacsára mentünk, ahol leróttuk kegyeletünket Kemény Bertalan sírjánál, aki öt éve távozott az örökkévalóságba, aki a falugondnokság létrehozásával, gyarapításával elévülhetetlen érdemeket szerzett. Megcsodáltuk a sírjánál lévő kopjafát, mely Balázs Sándor lelkes-falugondnok fafaragó tehetségét dicséri.

Élményekben gazdagon érkezünk haza, azzal az hivatástudattal megerősödve, amit így fogalmazhatunk meg: csak addig érdemes élni, míg

szeretünk, de úgy képesek vagyunk megosztani a szükségben levőket, amink van, és utolsó darab kenyerrünket is oda adni az éhezőknek.

(Részletek Orbán Fitori Dezső gyepesi lelkes cikkéből, mely az Unitárius Közlöny 2012. decemberi számában jelent meg.)

Érdekvédők a határban

Mentsük meg a vidéket, a tanyákat, az ott élő embereket! Időnként a nagypolitika is zászlajára tűz efféle jelmondatokat. Csak az a baj, hogy azt követően túl sok minden nem történik. Pedig az utolsó órákban járunk... És utolsó órákban jártunk már a nyolcvanas évek elején is, amikor Kemény Bertalan a Városépítési Tudományos és Tervező Intézet (VÁTI) regionális munkatársaként felvette: az életképtelen aprófalvakat nem felszámolni kell, hanem életképessé tenni. Ennek érdekében kereste a legjobb megoldásokat. Berci bácsi 2007-ben bekövetkezett haláláig a falvak, az elhanyagolt vidék, a lecsúszóban lévő, elanyátlanodó emberek sorsán igyekezett segíteni. Megannyi figyelemre méltó elképzelése volt a kisgazda-

Csordás Józsefné

Fotó: Ujvári Sándor

ságokkal, a kertkultúrával, a támogatásokkal, az ellátási rendszerekkel kapcsolatban.

A „homálybogyó” végül arra jutott, hogy a halálra ítélt falvakat falugondnokok, illetve a tanyagondnokok menthetik meg, akik egyszemélyes intézményként, kevés költséggel a helyieket szolgálják. Szerencsére a falugondnoki hálózat nem lett tiszavirág-életű, sőt már húszéves fennállását is megünnepelhette. A modellértékű kezdeményezés országossá vált, az utóbbi esztendőben pedig határainkon túlra is átvitt, az erdélyi és a vajdasági magyarok is megszervezték a maguk falugondnokságát. A civil szféra, az önkormányzatok és a központi igazgatás összehangolt tevékenysége mindenhol sikertörténet. Magyarországon több mint ezerkétszáz falu- és tanyagondnoki szolgálat működik, a hálózat fenntartásának finanszírozásában a Szociális és Munkaügyi Minisztérium segít.

– Munkánkat az Európai Unió példamutatónak értékelte, de máshonnan, egyebek közt Franciaországból, Svájcban is érdeklődtek már irántunk – meséli Csörsz Zelenák Katalin, a Falugondnokok Duna–Tisza Közi Egyesületének ügyvezetője. – Ahhoz, hogy eredményeket tudjuk felmutatni, különféle pályázatokon kell sikeresen szerepeelnünk, másként nehezebben maradnánk életben.

Amikor először hallottam erről a szolgálatról, nem is sejtettem, mennyire megérint majd. Bámulattal figyelem az erőfeszítéseiket, hallgattam a hétköznapi hősök örömeiről szóló beszámolókat. Az évek teltevel aztán ez a figyelem csodálattá változott bennem. Nem véletlenül, hisz' valóban csodálatra méltó a munkájuk. Nagy élmény látni, hogy mennyire szeretik őket a gondozott emberek, akik akkor is ki akarják fejezni hálájukat, ha alig van miből adniuk.

– Nem hagyhatjuk, hogy másodrendű állampolgárnak nézzék a tanyákon élőket! – ezt már Csordás Józsefné Erzsike mondja, aki Gyulán megszervezte a nonprofit és önkéntes munkán alapuló Tanyavilágban Élők Érdekvédelmi Egyesületét. – Sok tekintetben hátrányt szenvedünk. Amíg a városiaknak legkisebb óhajukat is teljesítik, mi alapvető dolgokban szenvedünk hiányt. Járhatatlanok dűlőutak, nincs közvilágítás. És már a postás sem jár erre felé. Na, ezzel aztán betelt a pohár!

Erzsike elhatározta, hogy tesz valamit a külterületen élők érdekében, kiknek létszáma majdnem eléri a kétezeret. Elment a következő önkormányzati ülésre és előadta panaszát. Megérthették a szavait, mert egyeztető fórumot hívtak össze. Sőt az akkori városvezető azt is megígérte, hogy beindítja a tanyagondnoki szolgálatot. Ez 2004-ben meg is valósult. Alt Norbert – aki azóta már alpolgármester! – vette vállára a gondokat.

Előbb a dűlőutakat hozták rendbe, majd a közvilágítást építették ki, ahol megvoltak a vezetékek. Vetőmagot, csirkét osztottak az embereknek és tanácsokkal látták el őket. Talán sikerül elérni, hogy gazos porták helyett viruló konyhakertek legyenek. Pályázati támogatásból helyreállították a városszéli kálváriát, a közvetlen közelében pedig almáskertet alakítottak ki, azt remélve, sokan járnak majd a magyar génállomány csodájára. Egy sióréti tanyaépületből vendégfogadásra is alkalmas tájházat varázsoltak. Előadásokat tartottak régi családokról, helyi gasztronómiai érdekességekről, s ezekből kiadványt szerkesztettek. Egyéb civil szervezetekkel is jó kapcsolatban vannak, segítik egymás munkáját.

– Mi lenne a tanyaiakkal nélkülünk? – kérdezi Erzsike. – Nem hinném, hogy pótolhatatlanok vagyunk. De az biztos, azokkal sokkal elfogadóbbak és bizalmasabbak, akik köztük élnek. Az itteni emberek szemérmesek. Ha valamit el akarnak intézni a városházán, ahhoz fel kell öltözniük, hogy ne szólják meg őket a hivatalban. És ha mogorvák velük szemben, inkább el sem mondják, mi járatban vannak. Nekünk tehát közvetítő szerepünk is van!

Azt sem árt tudni, hogy az egyesület tagsága egy kivétellel nő. Harcos amazonok, akik mögött bátyaként ott állnak férjeik. Bár érdekvédőknek nevezik magukat, szerepük sokban hasonlít a tanyagondnokokéhoz. Azokból is van kettő a gyulai határban. Végül is mindannyian ugyanazt a célt szolgálják.

Borzák Tibor

(A Szabad Föld Kalendárium 2013 című kiadvány rövidített cikke)

Hungarikumok

Matyó népművészet

Forrás: mestersegekunnepe.hu

Matyónak a Miskolctól 40 km-re nyugatra, a Bükk és az Alföld találkozásánál fekvő Mezőkövesd lakosságát nevezzük. A korábbi kutatások és elsősorban az itt élők vélekedése alapján Tard és Szentistván települések lakóit is matyónak mondták, bár viseletükben, hímzésükben mindhárom eltér egymástól. A matyónak nevezett települések közül mindig Mezőkövesd mezővárosa volt a vezető közösség, innen diktálták a divatot.

Sokan úgy tartják, a Mátyást szerető matyók a király nevének becézett alakjából kapták nevüket. Néprajzkutatók szerint azonban inkább csúfnévről lehet szó, amellyel eredetileg a környék református lakóitól vallási-kulturális értelemben elkülönülő katolikus mezőkövesdieket illették, de később ez a csúfolódó jelentésárnyalat feledésbe merült.

A mezőkövesdi hímzés történeti fejlődése, alakulása, változása példaként szolgál a magyar népi hímzés általános fejlődéséhez is. Megtaláljuk a „rég” stílust, a XIX. század „új paraszti stílusát”, és a XX. század első felének „legújabb stílusát” is. A XIX-XX. század fordulóján a különleges gótikus vonalú mezőkövesdi női viselet már a legismertebb paraszti öltözékek közé tartozott. Az Alföld-szerte híres mon-

dás: „hadd korogjon, csak ragyogjon”, órájuk illetett a legjobban. Akármilyen szegény volt a matyó, de néhány öltözet cifra ruhájának és a derékig érő hímzett ködmönnek meg kellett lenni, még ha megkoplalta is. A mezőkövesdi szűcsök derékig érő, pompásan hímzett fehér ködmönöket „kuzsukat” készítettek a menyecskék részére, amelyeket az asszonyok korra való tekintet nélkül viselhettek.

A magyaros öltözködés tervezésének legkiválóbb képviselője az 1910-es évektől 1944-ig Zsindely Tüdös Klára a „Pántlika” szalonban készült matyó jellegű öltözeteket kizárólag Mezőkövesden, Tardon vagy Szentistvánon hímeztette. A Matyó Népművészeti és Házipari Szövetkezet 1951-ben alakult meg. A kereskedelem számára hímzést vállaló asszonyok javarésze előzőleg a Mezőkövesdi Földműves Szövetkezet háziipari csoportjához tartozott. Megalakulásakor a szövetkezet közös műhelyében nyolcan dolgoztak. 550 bedolgozó volt Mezőkövesd, Szentistván, Tard községekből. 1980-ban a közös műhelyben 535 fő volt, 1800-an 34 községben működött bedolgozó csoportok felügyelete alatt végezték munkájukat. Hímzett blúzokat, lakástextileket, népviseleti babákat

készítettek. A szövetkezet tagjai közül 15 a Népművészet Mestere, 50 népi iparművész, 3 Népművészet Ifjú Mestere címben részesült. Mezőkövesden a régi asztalosmesterek festett bútorai is országosan ismertek voltak. A Matyó Népművészeti Szövetkezet felszámolása után annak épületében kapott méltó helyet Mezőkövesden a Matyó Múzeum állandó kiállítása az 1990-es évek elején, ahol Mezőkövesd történeti múltját és legújabb eredményeit a tárgyi népművészet és a „nemzeti háziipar” jövőjét mutatják be.

A női test alakját kiemelő matyó népviseletet a XIX. század végén szívesen öltötték magukra az arisztokrata hölgyek is. Testhez simuló felsőrész, vállnál megemelt ujj, derékban elálló fodor, hosszú, alul fodros szoknya jellemzi. A férfi viselet jellegzetessége a nagyon bő ujj, gyakran széles hímzéssel, horgolt csipkével. A matyó hímzésre legjellemzőbb a „matyó rózsza”. A leghíresebb „íróasszony” Kis Jankó Bori volt, ő alkotta meg a rózsza legtöbb variációját. Emlékére három évente hímzőversenyt rendeznek.

A matyó hímzés 2012 decemberében felkerült az UNESCO szellemi kulturális örökség listájára.

DUNA-TISZA KÖZI FALUGONDNOKI HÍRLEVÉL

Kiadja:

a Falugondnokok

Duna-Tisza Közi Egyesülete

e-mail: info@falugondnoksag.hu

honlap: www.falugondnoksag.hu

iroda: 6000 Kecskemét, Ipoly u. 1/A

Telefonszám:

06-76/507-543

Fax: 06-76/507-544

Szerkeszti:

Borzák Tibor, Csörsz Zelenák Katalin

Sümeziné Ország Edit, Moiskó Csilla,

Tördelő: **Almási László**

Rajz: **Vida Ágnes**

Engedélyszám: 2.9/776-1/2006

Nyomda: Print 2000, Kecskemét

Megjelent a

támogatásával a 2012. évi
tanyafejlesztési program keretében